

Transformertårn fra Smedskær

Danmarks første elektricitetsværk blev grundlagt i Køge i 1891, mange små elværker skød op rundt omkring i landet. I byerne var værkerne kommunaliserede, mens det på landet var andelsejede værker.

Transformertårnet her er opført i 1953 af murermester Christian Böttcher & Søn, Hornsyld.

Det forsynede både købmandsforretningen, savværket og de private beboelser i Smedskær med elektricitet.

Det blev flyttet til museet i 2012 fra Smedskær.

Transformertårnenes historie

I begyndelsen af 1950'erne steg behovet for elektricitet i Danmark. Husholdning, landbrug og industri i hele landet fik behov for mere elektricitet og de små, gamle jævnstrømsværker, som tidligere havde leveret strøm, kunne ikke længere levere tilstrækkelig til det stigende forbrug. Man omlagde derfor til vekselstrøm, der kunne transporteres via luftledninger over større afstande. Efter 2. verdenskrig blev de fleste af de små jævnstrømsværker nedlagt og elforsyningen blev overtaget af få store kraftværker som via et vidt forgrenet ledningsnet kunne forsyne landet. Sidste station inden strømmen nåede forbrugeren var transformertårnet, som omdannede højspænding til 400/230 volt lavspænding. Om hver transformertårn var der normalt 40-50 hustande, og fordelt over landet var der tusindvis af transformertårne.

Da de lokale forsyningsnet gik fra luftledninger til nedgravede elledninger blev transformertårnene overflødige og mange blev revet ned. Mange kan dog endnu ses i landskabet, og mange har fundet ny anvendelse som blandt andet små gallerier, museer og lign.

Transformertårne og elektricitet

Transformertårnet er en bygning som giver læ og afskærmning til en transformator, som "transformerer" en elektrisk spænding ned, så den kan anvendes af forbrugerne. For at transportere elektriciteten over større afstande skal den elektriske spænding sættes op, men når strømmen via ledningsnettet er kommet frem til slutbrugerne, skal spændingen igen sættes ned. Denne transformering skete i transformertårnene, hvor man øverst i tårnet kan se transformatoren.

Inde i dette transformertårn kan man opleve, hvordan et transformertårn så ud og se en film om elektricitetens historie.

Transformertårnene blev ofte opført inde i byerne, og det har været vigtigt at få arkitekturen til at falde ind i omgivelserne. Derfor er mange af bygningerne opført i røde mursten med et tegltag. Men der findes utallige variationer, fra stålkonstruktioner med fladt tag, til kirketårnslignende bygninger med fine bygningsdetaljer som teglhængt saddeltag og smalle blændinger i gavlene

I 1925/26 skrev dansk Naturfredningsforening følgende: "(...) Og et uskønt Højspændingstaarn dukker op – hvorfor skal de for resten se ud som mislykkede Vandtaarne eller som Kirketaarne for en Menighed af Dværg?"

Transformertårnet på sin oprindelige plads bag købmandsforretningen i Smedskær. Fotoet er fra midten af 50'erne

Transformertårnet blev flyttet i ét stykke til museet. Det tog knap 24 timer, da man både stødte på strømkabler og et fundament, som ikke var stabilt. Flytningen foregik under hårde forhold i 15 graders frost og strid østenvind. Men til sidst lykkedes det at få tårnet placeret, hvor det nu står.